

Yrkande
2024-06-10

SLK-2024-00408

Yrkande angående Miljö- och klimatnämndens redovisning av uppdrag om förslag avseende klimatlåda

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Miljö- och klimatnämndens utredning avseende hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, antecknas och förklaras fullgjort.

Yrkandet

Den pågående satsningen på att minska matsvinnet har resulterat i små och oregelbundna volymer av överbliven mat, vilket gör det opraktiskt att införa ett system för försäljning av mat, speciellt hela maträtter. Vi ser gärna att samarbeten med skolor och lokala aktörer fortgår för efterskänkning av mat samt införandet av fler tillagningskök i Göteborg.

Ett system som klimatlåda skapar dessutom incitament att öka mängden tillagad mat för att kunna leverera överbliven mat, vilket går emot målet att minimera matsvinnet och ha noggrann måltidsplanering.

Med dessa punkter som grund bedöms det att ytterligare utredningar kring klimatlåda inte är nödvändiga.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-17

Ärendenummer SLK-2024-00408

Handläggare

Annette Borg, Lena Risfelt

Telefon: 031-368 02 82, 031-368 03 61

E-post: annette.borg@stadshuset.goteborg.se

Miljö- och klimatnämndens redovisning av uppdrag om förslag avseende klimatlåda

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Miljö- och klimatnämndens utredning avseende hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, återremitteras i enlighet med vad som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden beslutade 2024-03-19 § 53 att godkänna och översända återrapportering av genomförande av kommunfullmäktiges uppdrag att i samverkan med grundskolenämnden föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Nämnden föreslår fullmäktige att uppdraget förklaras fullgjort.

I nämndens tjänsteutlåtande konstateras att konceptet klimatlåda innebär att mat som blir över i stadens verksamheter, till exempel skolor, ska tas till vara och användas i ett annat sammanhang. Nämndens tolkning av uppdraget innebär att maten ska efterskänkas till civilsamhällsorganisationer för att förmedlas till behövande invånare. Stadsledningskontorets redovisning av uppdraget att kartlägga förutsättningar för att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer visar att det i dagsläget inte finns tillräckliga förutsättningar för att efterskänka överbliven mat från stadens måltidsverksamheter. Miljöförvaltningen har därför tillsammans med grundskoleförvaltningen gjort bedömningen att behovet av en lösning som klimatlåda inte kvarstår, vilket framgår av miljö- och klimatnämndens handling.

Stadsledningskontoret anser att på det sätt koncept klimatlåda uppfattas av miljö- och klimatnämnden och grundskoleförvaltningen, svarar detta inte på uppdraget från kommunfullmäktige. Efter dialog med miljöförvaltningen föreslår därför stadsledningskontoret att ärendet återremitteras till miljö- och klimatnämnden för komplettering.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

Ärendet avser ett förslag till återremiss då återrapporteringen inte anses svara på uppdraget om och hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Så som stadsledningskontoret uppfattat hur konceptet klimatlåda har använts i andra kommuner har detta en påverkan, i olika stor grad, avseende ekonomisk, ekologisk och social dimension.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2023-02-26 § 35
2. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2024-03-19 § 53

Ärendet

Miljö och klimatnämnden översänder återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Stadsledningskontoret föreslår, efter dialog med miljöförvaltningen, att ärendet återremitteras till miljö- och klimatnämnden i enlighet med vad som framgår av detta tjänsteutlåtande.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige behandlade en motion om att utreda försäljning av överbliven mat i Göteborgs Stads verksamheter, 2023-01-26 § 35. Motionärerna hänvisade till konceptet klimatlåda i syfte att ytterligare minska matsvinnet. Kommunfullmäktige beslutade att kommunstyrelsen fick i uppdrag att utreda förutsättningar för att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer i Göteborg. Detta skulle ske i samverkan med berörda nämnder och representanter för civilsamhället. Uppdraget återredovisades i fullmäktige 2023-11-23 § 196 och förklarades fullgjort. Utredningen visade att det inte fanns några legala hinder att efterskänka mat men att antalet måltider per köksenhet är små och varierande över tid. De små volymerna förklaras främst av måltidsverksamheternas arbete med att minska matsvinnet. Stadsledningskontorets bedömning var att förutsättningarna att efterskänka mat är otillräckliga eller saknas hos stadens måltidsverksamheter i dagsläget dels volymmässigt, dels utifrån den påverkan som det skulle innebära för personalens arbetsmiljö och bemanningssituation. Stadsledningskontoret valde att inte involvera civilsamhällets organisationer eftersom det tidigt under utredningen framkom att förutsättningarna att organisera och genomföra uppdraget att efterskänka mat inte var tillräckligt goda.

Kommunfullmäktiges beslut i januari 2023 innehöll även en beslutspunkt två som löd att miljö- och klimatnämnden får i samverkan med grundskolenämnden återkomma med förslag på hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Det ska göras först efter att förutsättningarna för att skänka maten klarlagts och om det då ändå kvarstår behov av en lösning som klimatlåda. Miljöförvaltningen deltog i stadsledningskontorets utredning utifrån tillsyn av måltidsverksamheten men i huvudsak utifrån att få en effektiv kunskapsöverlämning vid ett eventuellt framtagande av förslag på hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad.

Nämndens genomförande av uppdrag

Miljö- och klimatnämnden beslutade 2024-03-19 § 53 att godkänna förvaltningens återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag och översända återrapporteringen till kommunfullmäktiges med förslag om att uppdraget förklaras fullgjort. I nämndens tjänsteutlåtande konstateras att konceptet klimatlåda innebär att mat som blir över i stadens verksamheter, till exempel skolor, tas till vara och används i ett annat sammanhang. Det aktuella förslaget innebär att maten ska efterskänkas till civilsamhällesorganisationer för att förmedlas till behövande invånare.

Nämnden konstaterar att stadsledningskontorets redovisning av uppdraget att kartlägga förutsättningar för att efterskänka mat visar att förutsättningarna i dagsläget inte är tillräckliga. Den främsta orsaken är att det pågående arbetet för att minimera matsvinnet gör att volymerna av överbliven mat är små och oregelbundna.

Sammantaget bedömer miljö- och klimatnämnden att konceptet klimatlåda med Göteborgs Stads förutsättningar varken är mål- eller kostnadseffektivt för att minska matsvinnet inom stadens verksamheter. Miljöförvaltningen har därför tillsammans med grundskoleförvaltningen gjort bedömningen att behovet av en lösning som klimatlåda inte kvarstår. Förvaltningarna bedömer att klimatlådekonceptet skapar incitament att i stället öka mängden tillagad mat för att kunna leverera det som blir över till civilsamhällets organisationer.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret konstaterar av miljö- och klimatnämndens beslutsunderlag att det finns missförstånd avseende kommunfullmäktiges uppdrag. Detta bekräftades vid stadsledningskontorets dialog med miljöförvaltningen. Förvaltningen har tolkat uppdraget som att även konceptet med klimatlåda var riktat till civilsamhällets organisationer. Därav baseras slutsatserna i huvudsak på stadsledningskontorets tidigare utredning. Så som förvaltningen tolkat uppdraget skulle konceptet klimatlåda innebära mer arbete för kökens personal, kräva rekrytering och kompetensutveckling, samt i vissa fall införskaffande av ytterligare utrustning för nedkylning, frys- och kylförvaring.

Miljöförvaltningen har i dialog med grundskoleförvaltningen gjort bedömningen att konceptet klimatlåda inte passar att kombinera med det rådande arbetssättet för att minska matsvinnet. Av miljö- och klimatnämndens utredning framgår inte hur grundskoleförvaltningen har tolkat fullmäktiges uppdrag och på vilket sätt det riktas mot civilsamhällets organisationer.

Miljö- och klimatnämnden har med anledning av ovanstående skäl valt att inte gå vidare med förslag på om och hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad.

Stadsledningskontoret konstaterar att miljöförvaltningen inom uppdraget inte har studerat hur andra kommuner har infört konceptet klimatlåda, exempelvis Nacka kommun, Halmstad kommun, Karlstads kommun. I dessa kommuner innebär klimatlådan en möjlighet för medarbetare och elever i förskola och skola att köpa överbliven mat från lunchen till självkostnadspris eller reducerat pris. Den personen som vill handla tar med en egen matlåda för att minska på inköp av engångsmaterial.

Kommunerna har reglerat vad som gäller vid försäljning av klimatlåda, till exempel att det är endast mat som står kvar i serveringslinjen och som inte ska omhändertas eller eventuellt slängas som får säljas. Därmed delar inte stadsledningskontoret slutsatserna om att försäljning av klimatlådor kräver rekrytering av personal och kompetensutveckling, samt i vissa fall införskaffandet av ytterligare utrustning för nedkylning, frys- och kylförvaring. Däremot blir det ett nytt moment med elevers och personals betalning. Då matsvinnet har minskat betydligt blir det troligen inte några större försäljningsvolymmer per dag.

Stadsledningskontoret anser att på det sätt koncept klimatlåda uppfattas och återrapporteras av miljö- och klimatnämnden svarar detta inte på uppdraget från kommunfullmäktige. Efter dialog med miljöförvaltningen föreslår därför stadsledningskontoret att kommunstyrelsen återremitterar ärendet till miljö- och klimatnämnden för komplettering med förslag på om och hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad.

Stadsledningskontoret ser också ett värde i en fortsatt utredning att samverkan sker med utbildningsförvaltningen och grundskoleförvaltningen.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Motion av Johan Zandin (V), Jenny Broman (V) och Gertrud Ingelman (V) om att utreda försäljning av överbliven mat i Göteborgs Stads verksamheter

§ 35, 0495/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Kommunstyrelsen/stadsledningskontoret får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och representanter för civilsamhället utreda förutsättningarna för att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer i Göteborg. Utredningen skall ta särskild hänsyn till arbetsmiljön för personalen samt bemanningssituationen i verksamheterna.
2. Miljö- och klimatinämnden får i samverkan med grundskolenämnden återkomma med förslag på hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Det ska göras först efter att förutsättningarna för att skänka maten klarlagts och om det då ändå kvarstår behov av en lösning som klimatlåda.
3. Den av Johan Zandin, Jenny Broman och Gertrud Ingelman väckta motionen anses i övrigt besvarad.

Handling

2022 nr 245.

Yrkanden

Johan Zandin (V) och Helena Norin (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Kristina Bergman Alme (L) och Rickard Eriksson (M) yrkar bifall till förslaget från D, M och L i kommunstyrelsen.

Emma Ylivallo Altenhammar (SD) och Emmyly Bönfors (C) yrkar avslag på motionen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på yrkandena och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Nämnden för inköp och upphandling
Miljö- och klimatnämnden
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden
Göteborgs Stads Leasing AB

Dag för justering

2023-02-09

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Aslan Akbas

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Margareta Broang

Justerande

Lisbeth Sundén Andersson

§ 53 Dnr MKN-2023-3581

Återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till miljö- och klimatnämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, SLK 0495/22

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner återrapporteringen av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som avrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, och föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-03-08 med bilaga.

Handlingar skickas till

Kommunfullmäktige

Dag för justering

2024-03-22

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Karin Pleijel (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2024-03-22.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-03-08

Diarienummer 2023-3581

Handläggare

Erik André

Telefon: 031-368 39 91

E-post: erik.andre@miljo.goteborg.se

Återrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag till miljö- och klimatnämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, SLK 0495/22

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner återrapporteringen av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som avrapportering av kommunfullmäktiges uppdrag 2023-01-26 § 35 till nämnden om att, i samverkan med grundskolenämnden, föreslå hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, och föreslår kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har gett miljö- och klimatnämnden i uppdrag (2023-01-26 § 35) om att i samverkan med grundskolenämnden återkomma med förslag på hur konceptet klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, förutsatt att det kvarstår behov av en lösning som klimatlåda efter att stadsledningskontoret utrett förutsättningarna för att skänka överbliven mat (se bilaga 1).

Konceptet klimatlåda innebär att mat som blir över i stadens verksamheter, till exempel skolor, tas till vara och används i ett annat sammanhang. Det aktuella förslaget innebär att maten ska efterskänkas till civilsamhällesorganisationer för att förmedlas till behövande invånare.

Stadsledningskontorets uppdrag att klarlägga förutsättningarna för att efterskänka mat till civilsamhället förklarades fullgjort av kommunfullmäktige den 23 november 2023 § 58. Uppdraget resulterade i en utredning som visar att det i dagsläget inte finns tillräckliga förutsättningar för att efterskänka överbliven mat från stadens måltidsverksamheter. Den främsta orsaken är att det pågående arbetet för att minimera matsvinnet gör att volymerna av överbliven mat är små och oregelbundna. Miljöförvaltningen har därför tillsammans med grundskoleförvaltningen gjort bedömningen att behovet av en lösning som klimatlåda inte kvarstår.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att ett införande av klimatlådan kan medföra något lägre kostnad för att hantera matavfall, genom att mängden matavfall kan minska.

Förändrad hantering i en livsmedelsverksamhet kan påverka riskklassningen, som ligger till grund för hur ofta miljöförvaltningen utför livsmedelskontroll. Avgiften verksamheterna betalar för livsmedelskontroll kan därmed i vissa fall öka.

Klimatlådor skulle innebära mer arbete för kökens personal och kräva rekrytering av personal, samt kompetensutveckling. I vissa fall skulle det även kräva införskaffande av ytterligare utrustning för nedkylning, frys- och kylförvaring.

Bedömning ur ekologisk dimension

Det är generellt viktigt att minska matsvinnet i samhället för att minska både klimatutsläppen och förlusten av biologisk mångfald, vilket är i linje med de övergripande målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030, samt med de specifika målen för minskat matsvinn från hushåll och stadens verksamheter i Göteborgs Stads avfallsplan 2021–2030.

Miljöförvaltningen bedömer att ett införande av klimatlådan som mest kan medföra en mindre minskning av matsvinn. Bedömningen baseras på stadsledningskontorets utredning i frågan och dialog med grundskoleförvaltningen.

Sammantaget bedömer miljöförvaltningen att klimatlådekonceptet med Göteborgs Stads förutsättningar inte är måleffektivt för att minska matsvinnet inom Göteborgs Stad. Se vidare förvaltningens bedömning kring ekologiska dimensionen under rubriken Förvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilaga

1. Protokollsutdrag Kommunfullmäktige 2023-01-26 § 35

Ärendet

Miljö- och klimatnämnden har i uppdrag att i samverkan med grundskolenämnden återkomma med förslag på hur konceptet klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad, förutsatt att det finns ett behov av konceptet efter att stadsledningskontoret utrett förutsättningarna. Detta tjänsteutlåtande utgör återrapportering av uppdraget. Miljö- och klimatnämnden ombeds anteckna mottagandet av informationen till protokollet. Nämnden ska ta ställning till om detta tjänsteutlåtande kan godkännas som återrapportering av uppdraget samt skickas till kommunfullmäktige som avrapportering.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 26 januari 2023 § 35 (se bilaga 1) följande:

1. Kommunstyrelsen/stadsledningskontoret får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och representanter för civilsamhället utreda förutsättningarna för att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer i Göteborg. Utredningen skall ta särskild hänsyn till arbetsmiljön för personalen samt bemanningssituationen i verksamheterna.
2. Miljö- och klimatnämnden får i samverkan med grundskolenämnden återkomma med förslag på hur konceptet med klimatlåda kan användas i Göteborgs Stad. Det ska göras först efter att förutsättningarna för att skänka maten klarlagts och om det då ändå kvarstår behov av en lösning som klimatlåda.

Miljö- och klimatnämnden har den 20 september 2022 § 172 behandlat frågan i ett yttrande¹ över en motion om att utreda försäljning av överbliven mat i Göteborgs Stads verksamheter. Av yttrandet framgår att miljöförvaltningen anser att klimatlådan kan bidra till minskat matsvinn, vilket överensstämmer med stadens mål samt att det inte finns något i livsmedelslagstiftningen som hindrar ett införande.

Miljöförvaltningen har deltagit i den arbetsgrupp som under ledning av stadsledningskontoret utrett förutsättningarna för att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer. Kommunfullmäktige förklarade stadsledningskontorets uppdrag fullgjort den 23 november 2023 § 58. Bedömningen i stadsledningskontorets utredning² är att det inte finns några legala hinder att efterskänka mat till civilsamhällets organisationer i de aspekter som granskats och att det finns en stor vilja i måltidsverksamheten att efterskänka mat, men att förutsättningarna för att efterskänka mat sammantaget är otillräckliga.

I utredningen redovisas flera anledningar till att förutsättningarna för ett införande av konceptet klimatlåda inte är tillräckliga. Den främsta orsaken är att det redan pågående arbetet enligt Göteborgsmodellen för minskat matsvinn gör att volymerna av matsvinn som potentiellt skulle kunna skänkas är små och att det saknas kontinuitet bland stadens sexhundra kök för hur mycket, var och när det finns mat som skulle kunna skänkas bort. Detta beror bland annat på att arbetet med Göteborgsmodellen för mindre matsvinn innebär att överblivna råvaror och matrester i hög utsträckning tas tillvara och serveras som de är eller används i nya rätter.

¹ [Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2022-09-08.](#)

² [Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat 2023-09-21.](#)

Vidare bedöms konceptet innebära kostnader i flera verksamheter för att införskaffa utrustning för nedkylning, samt kyl- och frysförvaring. Till sist bedöms konceptet innebära ökad belastning på personalen på grund av tillkommande arbetsmoment, rekryteringsbehov av personal samt behov av kompetenshöjande insatser.

Det aktuella ärendet är ett uppdrag från kommunfullmäktige att i samverkan med grundskoleförvaltningen återkomma med förslag till hur Göteborgs Stad kan använda konceptet klimatlåda om det kvarstår behov av en sådan lösning efter stadsledningskontorets utredning. Miljöförvaltningen har därför baserat sin bedömning på nämnda utredning och dialog med grundskoleförvaltningen.

Förvaltningens bedömning

Det är generellt viktigt att minska matsvinnet i samhället för att minska både klimatutsläppen och förlusten av biologisk mångfald, vilket är i linje med de övergripande målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030, samt med det specifika målet för minskat matsvinn från stadens verksamheter i Göteborgs Stads avfallsplan 2021–2030.

Miljöförvaltningen konstaterar dock att stadsledningskontorets utredning visar att det i dagsläget inte finns tillräckliga förutsättningar för att efterskänka överbliven mat från stadens måltidsverksamheter.

Miljöförvaltningen har även i dialog med grundskoleförvaltningen gjort bedömningen att konceptet klimatlåda inte passar att kombinera med det rådande arbetssättet för att minimera matsvinn då detta skulle skapa motstridiga incitament. Det nuvarande arbetssättet går ut på att minimera överbliven mat och att återanvända den som ändå blir över i den egna verksamheten. Klimatlådekonceptet skapar incitament att i stället leverera överbliven mat till civilsamhällets organisationer. Det skulle dessutom innebära mer arbete för kökens personal, kräva rekrytering och kompetensutveckling, samt i vissa fall införskaffandet av ytterligare utrustning för nedkylning, frys- och kylförvaring.

Sammantaget bedömer miljöförvaltningen att klimatlådekonceptet med Göteborgs Stads förutsättningar varken är mål- eller kostnadseffektivt för att minska matsvinnet inom stadens verksamheter.

Anna Ledin
Direktör

Marcus Jahnke
Avdelningschef